

Försäkringskassan
Curt Malmberg

103 51 Stockholm

Ang sjukförsäkringen

Försäkringskassan har de senaste åren stramat upp handläggningen för att öka precisionen i sjukskrivningsprocessen. LO får allt fler och allt mer högljudda signaler från fackligt förtroendevalda över hela landet om en rad oacceptabla konsekvenser av detta. En förfrågan till LOs förbund innebar att vi på kort tid fick in ett stort antal exempel på enskilda fall där medlemmar på olika sätt drabbats. Med anledning av detta vill LO lyfta fram några av de allvarligaste problemen med dagens regelverk och tillämpningen av detsamma, samt framföra vilka förändringar vi anser är nödvändiga.

Utanför de sociala trygghetssystemen

I samband med att propositionen om ändrade kriterier för rätt till sjukpenning och förtidspension lades fram, gjorde socialförsäkringsutskottet vissa förtydliganden om hur förslaget skulle uppfattas. I betänkandet 1996/97:SfU6 säger utskottet: "Avsikten med renodlingen av socialförsäkringen skall i första hand vara att de som av försäkringskassan (vid steg 5) bedöms vara arbetsföra i ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete också skall anses arbetsföra av arbetsmarknadsmyndigheterna. Det är därför viktigt att en samsyn finns mellan Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna, å ena sidan, samt arbetsmarknadsmyndigheterna, å andra sidan."

LO ställer sig bakom intentionerna med renodlingen av de sociala trygghetssystemen och kravet på att all tänkbar arbetsförmåga hos en individ ska tas tillvara. Men för att detta ska fungera i praktiken måste den samsyn mellan myndigheterna, som utskottet nämner i sitt betänkande, fungera i alla lägen. Det är vår uppfattning att det finns stora brister i samarbetet mellan myndigheterna idag. Enskilda individer hamnar därmed utanför de båda trygghetssystemen när de anses arbetsföra av försäkringskassan, men bedöms för sjuka för att kunna ta något arbete av arbetsförmedlingen.

I sitt betänkande säger socialförsäkringsutskottet också: "Enligt utskottets synsätt kommer det i första hand att vara personer som *helt klart* (vår kursivering) har en arbetsförmåga som kan utnyttjas på den öppna arbetsmarknaden som i fortsättningen inte skall få ersättning från sjukförsäkringen eller förtidspensioneringen."

LO anser att försäkringskassan i sin tolkning och tillämpning av regelverket inte följer detta synsätt vid bedömning av arbetsförmågan hos en individ. Vi menar att försäkringskassan har en allt för strikt tolkning som leder till att bedömningen av arbetsförmågan ofta blir teoretisk, och inte alls i linje med lagens mening. Ett nära samarbete mellan myndigheterna, både på central nivå och i enskilda ärenden, behövs för att utveckla kriterier för vad som ska anses vara en arbetsförmåga som kan utnyttjas på den öppna arbetsmarknaden. Detta gäller även vid bedömningen av vad som ska anses vara ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete, såväl i enskilda fall som mer generellt.

LO menar också att det är oacceptabelt att enskilda individer ställs utan försörjning för att myndigheterna ännu inte fått till stånd ett fungerande samarbete. I väntan på att detta blir verklighet måste det snarast införas regler och rutiner som gör att ersättningen från det ena systemet inte kan dras in förrän ersättning från det andra systemet godkänts.

Delvis arbetsförmögen eller helt arbetsför

Ett annat problem som blivit vanligare gäller personer som drabbats av sjukdom som delvis sätter ner deras arbetsförmåga i det nuvarande arbetet. I många av dessa fall har arbetsgivaren aktivt medverkat för att rehabilitera och arbetsanpassa vilket innebär att personen kan klara av sitt arbete till 75 procent och får sjukpenning på resterande delen. Vid en förnyad bedömning anses de vara helt arbetsföra i ett annat arbete och får därför sin sjukpenning indragen.

LO menar att detta får orimliga konsekvenser. De måste då antingen söka ett kompletterande arbete på sin restarbetsförmåga, 25 procent, arbeta kvar och förlora en del av sin inkomst eller säga upp sig. Att de ska kunna få ett kompletterande arbete förefaller inte troligt och de har heller inte rätt till a-kassa på så lite tid, arbetsvillkoret är minst 17 timmar per vecka. Att individen själv ska stå för kostnaden för sin nedsatta arbetsförmåga är inte rimligt. Systemet ska ju försäkra individen mot risken att drabbas av inkomstbortfall p g a arbetsoförmåga. Att en person som till övervägande delen är arbetsför i sitt nuvarande arbete ska säga upp sig, för att konkurrera om annat arbete med arbetssökande som är fullt friska, är inte heller rimligt på dagens arbetsmarknad.

I dessa fall måste möjligheten att åberopa särskilda skäl kunna utnyttjas i högre grad än vad som görs idag och bedömningsgrunderna för vad som ska ligga inom ramen för särskilda skäl måste utvidgas.

Indragen sjukpenning efter lång tid

Många av dem som idag får sin sjukpenning indragen har varit sjukskrivna under mycket lång tid, ibland 4 år eller längre. En del har sin anställning kvar, andra är arbetslösa. Det gemensamma för dessa fall är att de under mycket lång tid uppburit sjukpenning utan att detta har ifrågasatts av försäkringskassan.

LO menar att det är oacceptabelt att sjukpenningen för dessa personer dras in med kort varsel utan att försäkringskassan tar initiativ till ett möte med den försäkrade, dennes arbetsgivare och den fackliga organisationen. I de fall då en person i denna situation blir uppsagd anser LO att det är rimligt att sjukpenningen inte upphör innan uppsägningstiden enligt LAS har löpt ut.

Ersättning under utredningstiden

LO anser att det är orimligt att försäkringskassan ska kunna fatta beslut med retroaktiv verkan när det gäller rätten till ersättning från sjukförsäkringen. Det är inte ovanligt att det tar allt för lång tid innan arbetsgivaren skickar in den sjukes läkarintyg till försäkringskassan och utredningstiderna är, enligt de uppgifter vi har, i många fall betydligt längre än de tre veckor som försäkringskassan anger som norm. LO anser att det inte är rimligt att den försäkrade på detta ska ställas utan ekonomiskt stöd under utredningstiden.

En anställd som under två veckors tid fått sjuklön från sin arbetsgivare och som av läkare bedömts ha fortsatt nedsatt arbetsförmåga, måste därför ges en preliminär rätt till ersättning under utredningstiden. Denna rätt bör dock begränsas till att gälla fram till dess försäkringskassan fattat ett beslut, även om läkarens intyg anger längre tid.

Indragen sjukpenning för personer som har ideella uppdrag

Sjukskrivna som är förtroendevalda, arbetar ideellt eller deltar i andra föreningsaktiviteter i begränsad omfattning riskerar att få sin ersättning sänkt med 25 procent. Vår demokrati bygger på deltagande i sådana aktiviteter, som sker vid sidan av ordinarie arbete, och ofta är oavlönat. LO anser att det är helt oacceptabelt att de som är sjukskrivna ska utestängas från att delta i sådana aktiviteter på att de då får sin sjukpenning reducerad.

Avslutning

Vi vill snarast få en redogörelse för försäkringskassans syn på ovanstående problembeskrivning samt de förslag till förändringar som LO föreslår.

Med vänlig hälsning
LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE

Erland Olauson